

ROMANIA

Parlamentul României

Camera Deputaților

Expunere de motive

PREAMBUL

Sistemul de învățământ din România se fundamentează pe o serie de valori și principii care caracterizează actul educațional. Art. 2 din Legea educației naționale 1/2011 face referire la dezideratele școlii românești reprezentate de *formarea infrastructurii mentale a societății românești, dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, formarea personalității autonome, asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală*. Este fără echivoc că funcția formativă reprezintă un element de esență sistemului de învățământ. Această funcție formativă se realizează prin intermediul cadrelor didactice care au rolul de a forma tinerele generații în spiritul valorilor fundamentale ale societății românești.

Or, însușirea valorilor de către tineri presupune, în primul rând, ca profesorii să dea un exemplu de bună-practică în ceea ce privește practicarea acelor valori. În momentul în care un cadru didactic încalcă o valoare ocrotită de lege, este de la sine înțeles că mesajul pe care acesta îl transmite elevului sau studentului se îndepărtează de la dezideratele sistemului de învățământ.

Din această perspectivă, prezenta inițiativă legislativă vine în sprijinul ocrotirii valorilor învățământului românesc, prin sancționarea comportamentelor cadrelor didactice care încalcă normele de conduită din materie penală, adică acele norme care incriminează cele mai grave fapte care aduc atingere societății.

TEMEI CONSTITUȚIONAL ȘI JURIDIC

Oportunitatea acestei măsuri legislative este un drept exclusiv al Legiuitorului care, în conformitate cu Decizia 304/2017 a Curții Constituționale, *este liber să opteze între instituirea unei interdicții cu caracter general – lipsa oricărei condamnări penale, (...), și instituirea unei interdicții speciale, circumscrisă unei sfere limitate de condamnări penale pe criterii precum natura infracțiunilor săvârșite, latura subiectivă, pedeapsa aplicată etc*".

Sistemul de învățământ, fiind un spațiu al formării generațiilor tinere, trebuie protejat, prin limitarea accesului cadrelor didactice care au fost condamnate penal definitiv la pedepse

preuniversitar, cât și în cel universitar, interdicția își va produce efectele juridice pentru viitor, de la momentul promulgării prezentei legi și va opera cu privire la orice cadru didactic care, ulterior intrării în vigoare a prezentei legi, va suferi o condamnare penală definitivă la o pedeapsă privativă de libertate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție.

SITUAȚIA DE FAPT. MOTIVELE CARE JUSTIFICĂ OPORTUNITATEA PREZENTEI MĂSURI LEGISLATIVE

În România, apar periodic în spațiul public informații cu privire la acte de violență sau comportamente abuzive ale anumitor cadre didactice față de elevi/studenți. Totodată, în presă au fost prezentate situații în care cadre didactice universitare care au suferit condamnări penale cu privire la infracțiuni săvârșite cu intenție au continuat să predea în comunitățile academice.

Cu titlu de exemplu, în județul Bistrița-Năsăud, la începutul anului școlar 2019-2020, au apărut în spațiul public informații cu privire la cazul unui cadru didactic care, în ciuda multiplelor condamnări penale suferite, a continuat să recidiveze, lovind și agresând elevii. Profesorul de educație fizică și sport la școala gimnazială „Enea Grapini” din comuna Șanț, județul Bistrița-Năsăud a comis infracțiunea de purtare abuzivă față de elevii unității școlare, punându-le în pericol integritatea fizică și psihică. Comportamentul abuziv este evidențiat și de antecedentele de natură penală săvârșite cu intenție încă din anul 2015. Mai mult, la momentul de față, același profesor este cercetat într-un nou dosar de pe rolul judecătoriei Năsăud pentru comiterea aceleiași fapte penale.¹

În septembrie 2019, 13 cadre didactice ale Liceului Tehnologic „Ioan Ionescu de la Brad” din județul Neamț au fost condamnate penal în primă instanță pentru săvârșirea infracțiunii pentru fals intelectual în înscrieri oficiale, după ce au falsificat cataloagele pentru a-și păstra catedra.²

Tot cu titlu de exemplu, în învățământul superior, doar în anul 2019, au apărut situații dificil de rezolvat atât la Universitatea din București, cât și la Universitatea *Ovidius* din Constanța cu privire la situația unor cadre didactice condamnate penal la pedepse privative de libertate cu suspendarea executării pedepsei, pentru infracțiuni săvârșite cu intenție.^{3/4}

Întrebarea care se pune inevitabil este: Care mai este legitimitatea acestor persoane să mai formeze elevii și studenții în contextul în care, ei înșiși, s-au îndepărtat prin comportamentele lor de la acele valori esențiale într-o societate?

EXPLICAȚII DE ORDIN JURIDIC CU PRIVIRE LA FOMRA ALEASĂ DE REGLEMENTARE, prin raportare la legislația din materie penală

Interdicția propusă prin prezenta inițiativă legislativă ține cont de jurisprudența Curții Constituționale în ceea ce privește oportunitatea unei astfel de măsuri, precum și de reglementările

¹ <https://www.g4media.ro/intoarcearea-unui-profesor-condamnat-pentru-purtare-abuziva-scandalizeaza-parintii-si-elevii-inspectorul-general-din-bistrita-nasaud-statutul-cadrului-didactic-e-extraordinar-de-permisiv.html>

² <https://www.b1.ro/stiri/eveniment/13-profesori-condamnati-in-prima-instanta-pentru-ca-aveau-elevi-fictivi-inscrisi-in-catalog-296269.html>

³ https://adevarul.ro/locale/constanta/profesor-universitar-condamnat-definitiv-inchisoare-suspendare-continua-predea-tolereaza-invatamantul-romanesc-situatii-1_5c2c79b2df52022f7524425c/index.html

⁴ https://adevarul.ro/locale/constanta/profesorul-condamnat-penal-preda-dreptul-studentilor-universitatea-bucuresti-nu-moral-legal-1_5d95bfa5892c0bb0c63777d5/index.html

de drept comun în materie penală⁵. Astfel, prin **Decizia 304 din 4 mai 2017**, Curtea Constituțională a reținut că „*ori de câte ori apreciază oportun, în funcție de materia normată, legiuitorul poate conferi condamnării penale efecte juridice care excedează sancțiunea penală, reglementând decăderi, interdicții sau incapacități care rezultă din condamnare.*” Din această perspectivă, considerăm că inițiativa legislativă respectă cadrul constituțional și jurisprudența Curții Constituționale, instituind o serie de condiții care odată îndeplinite cumulativ atrag interdicția unui cadru didactic de a mai desfășura activități în sistemul public de învățământ. Considerăm oportună o astfel de măsură, ținând cont de necesitatea ocrotirii valorilor sociale care caracterizează sistemul de învățământ, prin impunerea unor standarde de conduită necesare exercitării profesiei de cadru didactic.

Condițiile cumulative care atrag interdicția propusă sunt: **(i) să existe o condamnare penală definitivă, (ii) sancțiunea să fie reprezentată de o pedeapsă privativă de libertate, (iii) să se fi reținut de către organele judiciare faptul că infracțiunea a fost săvârșită cu forma de vinovăție a intenției, (iv) interdicția de a mai activa în sistemul de învățământ preuniversitar și universitar să subziste până la intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării.**

(i) să existe o condamnare penală definitivă. Această condiție prevede că interdicția este incidentă cu privire la un cadru didactic numai în măsura în care există o hotărâre de condamnare penală definitivă. Până la rămânerea definitivă a hotărârii penale, în conformitate cu principiile europene și naționale din materia dreptului penal, suspectul/inculpatul se bucură de o prezumție de nevinovăție.

(ii) sancțiunea să fie reprezentată o pedeapsă privativă de libertate care presupune *lipsirea de libertate a infractorului pe timp determinat ori perpetuu*⁶. Astfel, atâta timp cât hotărârea penală definitivă are ca obiect condamnarea la o pedeapsă privativă de libertate, indiferent de modalitatea de individualizare concretă a executării pedepsei (suspendare executării pedepsei, amânarea aplicării pedepsei), interdicția se va activa și va fi incidentă.

(iii) să se fi reținut de către organele judiciare faptul că infracțiunea a fost săvârșită cu forma de vinovăție a intenției. Este esențial ca forma de vinovăție cu care s-a săvârșit infracțiunea să fie **intenția**, reținându-se atât modalitatea intenției directe, cât și cea a intenției indirecte. Conform art. 16, alin. (3): *Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul: (a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte; (b) prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.*

A contrario, interdicția nu va opera în situația reținerii formei de vinovăție a culpei.

(iv) interdicția de a mai activa în sistemul de învățământ preuniversitar și universitar să subziste până la intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării. Ținând cont de faptul că pedeapsa este un mijloc de reeducare, este de prisos a se menționa că odată cu intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării (reabilitare, amnistie, grațiere etc.) interdicția se va stinge.

⁵ Codul Penal din 17 iulie 2009 aprobat prin Legea nr. 286/2009

⁶ Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român – Partea generală*, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Universul Juridic București 2016, p.229

Interdicția va viza accesarea în următoarele funcții din sistemul public de învățământ:

- În învățământul preuniversitar: funcție didactică, funcție didactică auxiliară, funcție de conducere, de îndrumare și de control;
- În învățământul universitar: funcție didactică, funcție didactică auxiliară, funcție didactică cercetare;

CONCLUZII

Este esențial de înțeles faptul că valorile din învățământ pot deveni realități sociale numai în măsura în care acestea sunt practicate și asumate de cadrele didactice. Or, o conduită în totală antiteză cu standardele pe care le impune o funcție didactică, trebuie să atragă de la sine interdicția unei persoane de a mai desfășura activități în sistemul de învățământ.

Această interdicție reprezintă o garanție cu privire la conduita cadrelor didactice, însă se impun o serie de măsuri conjugate care să ateste că un cadru didactic, atât la momentul angajării în sistemul de învățământ, cât și pe tot parcursul carierei didactice se bucură de o înaltă conduită, iar modul în care acesta se raportează la elevi sau studenți coincide cu standardele impuse la nivel principial de legislația în vigoare.

Inițiator,
Deputat USR
Cristina Ionela IURIȘNIȚI

